

Планування виховної роботи в літніх оздоровчих таборах у запитаннях і відповідях

Для чого створюються програми діяльності оздоровчих таборів?

Уникненню стихійності і формалізму в роботі педагогічних колективів літніх оздоровчих таборів допомагає створення ПРОГРАМИ.

Програма повинна показати, як, з урахуванням контрольованих умов, у таборі створюється нетрадиційна модель організації виховання, оздоровлення і розвитку дітей. Вона допомагає всім учасникам педагогічного процесу (адміністрація, педагоги, діти) усвідомити мету спільних дій, визначити очікуваний результат і, залежно від цього, скоординувати спільну діяльність, щоб дітям краще відпочивалося, а команді табору краще працювалося.

Програма — це документ, в якому має чітко відобразитися зміст і система роботи дитячого і дорослого колективів табору на визначений період.

Програма — це також результат процесу програмування. Під програмуванням слід розуміти чітке визначення стратегічної мети діяльності табору, вибір ефективних форм і методів їхнього досягнення, опис основних напрямів реалізації задуму.

Педагогічна програма — це особливий документ, що визначає мету, завдання і зміст організації діяльності, а також її передбачувані результати.

Педагогічна програма — це структурований опис педагогічної ідеї і кроків з її реалізації. У структурі педагогічних документів програма займає проміжне місце між концепцією діяльності і планом роботи.

Програми розрізняються:

— за обсягом змісту — охоплюють всі напрями виховання або один вид діяльності;

— за часовим періодом. — довготривалі, середньо і короткотривалі.

Можливі напрями програм:

— профільні програми інтелектуальних, екологічних, економічних, творчих, лідерських змін тощо;

— програми в сфері відпочинку й оздоровлення, що забезпечують моральне виховання, розвиток різнобічних здібностей та інтересів дітей і підлітків у різних видах діяльності;

— спеціальні програми освітніх блоків (клуби, зустрічі, майстерні, лабораторії тощо), або різних дитячих об'єднань.

Яка роль планування в організації виховної роботи в літніх оздоровчих таборах?

Планування виховної роботи — одна з важливих умов здійснення комплексного підходу до виховання. Чітке, перспективне і оперативне планування забезпечує високу ефективність виховної роботи, дозволяючи визначити найсуттєвіші напрями діяльності, концентрувати увагу на головному.

Планування — це спільна діяльність вихователів, педагогів-організаторів, вихованців літнього оздоровчого табору з визначенням цілей, змісту та способів організації виховного процесу і життєдіяльності дитячого і педагогічного колективів, організаторів і учасників намічених справ, термінів їх проведення.

Планування в таборі дозволяє значно зменшити частину непередбачуваності у розвитку педагогічної ситуації, забезпечити наступність сьогodнішніх і завтрашніх справ, впорядкованість та ефективність виховної роботи.

Планування виховної роботи в таборі вимагає певної послідовності, системності та спадкоємності. Починаючи планування, педагогічні працівники вивчають державні документи з питань виховання підростаючих поколінь, ознайомлюються з інструктивними матеріалами відповідних організацій, з публікаціями в педагогічній пресі про організацію літнього відпочинку дітей та молоді. Велике значення має врахування визначних дат і свят, що припадають на літній період, подій, що відбуваються в країні та за кордоном, традицій табору, місцевих умов і можливостей, вікових та індивідуальних особливостей учнів та підлітків.

Ефективність планування значно зростає, якщо педагог-організатор буде дотримуватися певних методичних вимог:

забезпечувати в практичній діяльності єдність мети і завдання, змісту і форм виховної роботи;

враховувати своєрідність роботи загонів і табірної колективу;

підтримувати ініціативу вихованців.

За формою планування буває текстовим, графічним, змішаним (текстовим і графічним). Але завжди йому повинна бути властива календарність (роздільність заходів на місяці, тижні, дні).

За терміном передбачення і реалізації дій планування буває перспективним і поточним.

План виховної роботи — конкретне відображення послідовності виховної діяльності в її загальних стратегічних напрямках і дрібних деталях. Звідси —

доцільність органічного поєднання перспективного плану виховної роботи і планів конкретних виховних заходів.

Які види планів діють в літніх оздоровчих таборах?

У кожному таборі складаються перспективний план на літо, календарні (поточні) плани роботи табору, загонів на зміну, план-сітка загонових справ, плани роботи гуртків, клубів за інтересами, робочі плани вихователів, методиста, заступника начальника табору з виховної роботи, конкретні плани підготовки та проведення різноманітних справ у таборі.

Складання плану здійснюється на основі таких принципів:

- безпека всіх справ;
- врахування вікових і психологічних особливостей дітей;
- врахування потреб, бажань, інтересів дітей;
- залучення дітей до творчої діяльності;
- достатня кількість обладнання;
- розподіл кульмінаційних моментів протягом дня і зміни з врахуванням особливостей дітей;
- наявність варіантів однієї і тієї ж справи (на випадок дощу тощо).

Перспективний план роботи складається на всі зміни начальником табору разом з методистом, старшим вихователем, іншими педагогічними працівниками. Він обговорюється і затверджується на педагогічній раді до заїзду дітей.

Перспективний план може включати такі розділи: характеристика регіону, що оточує табір, його матеріальної бази; виховні завдання; зміст виховної діяльності табору за напрямками; національне виховання, організація суспільно корисної праці і трудове виховання, розвиток допитливості та пізнавальної активності, естетичне виховання і розвиток культури спілкування, фізичне виховання і валеологічна, туристична й екологічна робота, організаційно-методична робота, школа дитячого самоврядування в умовах табору тощо.

Календарний план складається на одну зміну з урахуванням завдань, що зазначені у перспективному плані роботи табору. У плані зазначається, який загін і хто із членів табору відповідає за підготовку та проведення тієї чи іншої справи. На зміну доцільно планувати не більше 4-5 загальнотабірних справ, оскільки кожна із них вимагає тривалої і ретельної підготовки.

Календарний план табору має, як правило, три розділи;

1) загальнотабірні справи.

2) робота з проведенням виховних та розважальних заходів у загонах.

3) оздоровлення.

У додатках до плану подається розклад фізкультурних занять, гуртків, клубів, секцій, фіксуються дні чергування загонів тощо.

На основі календарного плану загону складається план-сітка.

Загально-таборова програма

Загонова програма

Сфера взаємодії

Взаємодію загонової програми (плану) в загально-таборову можна умовно зобразити такою схемою:

Як скласти план виховної роботи?

Планування виховної роботи — складний процес, який потребує від педагога-організатора значних затрат часу, зусиль та вмінь. Але треба пам'ятати, що план не складається раз і назавжди, він має бути робочим, тобто підлягати корекції протягом табірної зміни.

У таборі такий вид планів для окремих загонів дістав назву «Путівка дня». Він може бути у двох варіантах: на випадок дощової погоди (див. додаток № 2) і на кожний день. Цей план складається з таких частин: дата, час проведення (ранок, день, вечір), справи загону на день (детально), відповідальні за виконання.

На основі загонових планів старший педагог-організатор разом із черговим у таборі складає зведений план роботи табору на наступний день і вивіщує на стенді «Сьогодні в таборі». При проведенні загально — табірних справ і свят зведений план може бути оформлений як яскрава «Програма дня».

Чи можна встановити алгоритм роботи педагога-організатора з плануванням роботи в загоні?

Колективне планування — це творча і організаторська справа, коли кожний член колективу бере участь у визначенні перспектив, у пошуку та виборі загальних справ на певний період, розробці конкретного плану таких справ.

Воно включає в себе: загальний збір-старт, конкурс на кращу пропозицію до плану (для обговорення), аукціон ідей, конкурс на кращий проект справи, анкети пропозицій, розвідку справ, виготовлення газети «блискавок» з

пропозиціями до плану, скарбничку (фонд, «банк ідей», «поштову скриньку») ідей та пропозицій, журнал-естафету, дискусію, захист проєктів плану тощо.

Плануючи виховну роботу, педагог-організатор може дотримуватись такої послідовності дій:

1. Інтерв'ювання вихователів і представників адміністрації оздоровчого табору.

2. Бесіда з медпрацівником, психологом, соціальним педагогом.

3. Знайомство з вихованцями та їх батьками.

4. Початкова, проміжна і кінцева стадії моніторингу пізнавальних інтересів, захопленнь, потреб, особливостей вихованців (проводиться шляхом анкетування, тестування, співбесіди з вихованцями та їх батьками, спостереження за вихованцями, проведення ігор, поточних бесід з вихователями, що працюють в загоні).

5. Складання картки інтересів можливих і тих, що уже реалізуються.

Проведення спільних зборів у формі вогника, анкетування, походу. Здійснення планування життєдіяльності загону.

Розподіл обов'язків серед вихованців (обрання голови загону, ланкових, відповідальних за різні сектори роботи; спорт, випуск газети, організація дозвілля, чергування тощо).

8. Індивідуальні бесіди з кожним вихованцем.